

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt
wystawy w Pawilonie Polskim na 57 Międzynarodowej Wystawie
Sztuki w Wenecji 2017.

Artysta: Jerzy Kalina

Tytuł: Pandoria

Kurator: Piotr Bernatowicz

KONCEPCJA WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

Tytuł PANDORIA odnosi się do mitologicznej postaci Pandory, kobiety stworzonej przez Hefajstosa i ofiarowanej ludziom wraz z zamkniętą beczką, w której Zeus ukrył wszystkie nieszczęścia: wszystkie smutki, troski, nędze i choroby, które „jak kruki obsiadły biedną ludzkość”, gdy Pandora i jej mąż, Epimeteusz postanowili, z ciekawości, otworzyć beczkę (Jan Parandowski, *Mitologia*, 1924). Właśnie do tej beczki, „puszki Pandory” w metaforyczny sposób odwołuje się instalacja Jerzego Kaliny pt.: PANDORIA zaprojektowana do Polskiego Pawilonu w Wenecji. Podłoga pawilonu zostanie pokryta żelazną blachą, w której wycięte zostaną otwory - ich pokrywy umieszczone w różnych pozycjach ukazywać będą wnętrza wypełnione popiołem pochodzącym ze spalonego domu.

Z kręgów rozchodzić się będzie muzyka skomponowana przez Eugeniusza Rudnika.

Instalacja odwołuje się do podstawowego impulsu działania i tworzenia. Ciekawość rodzi postęp. Jednocześnie impuls ten powodując rozwój historii skutkuje coraz to nowymi katastrofami. Jak pisał Walter Benjamin analizując akwarelę „Angelus Novus” Paula Klee: „Tam, gdzie przed nami pojawia się łańcuch zdarzeń, on widzi jedną wieczną katastrofę, która nieprzerwanie mnoży piętrzące się ruiny i ciska mu je pod stopy (...)” (Walter Benjamin, *Anioł Historii: eseje, szkice, fragmenty*, 1996)

Po upadku dwubiegunowego podziału świata w 1989 roku pojawiła się złudna nadzieja końca historii i budowy świata dobrobytu w ramach minimalizującego cierpienie państwa opiekuńczego. Jednak w ostatnich kilku latach historia znów nabrała przyspieszenia. Kryzysowe wydarzenia gospodarcze i polityczne wskazują na nowe otwarcia problemów starych jak świat, które wydawały się już zamknięte.

Instalacja PANDORIA może być także postrzeżona jako nekropolia pełna otwierających się grobów. Swoiste cmentarzysko domów. Jednocześnie - w tradycji chrześcijańskiej - perspektywa otwartego grobu przynosi nadzieję zmartwychwstania, a popiół - obietnicę odrodzenia. Mroczna i pesymistyczna wizja otwiera się na perspektywę czasów ostatecznych, Apokalipsę, która: z jednej strony jest katastrofą, z drugiej odnową świata. Nadzieja była też, jak podaje grecki mit, na dnie posażnej beczki Pandory.

Podsumowując: nadzieja nie tkwi w konserwowaniu tego, co jest, ale twórczym zmierzeniu się z tym, co było.

Instalacja wymaga aktywnego odbioru poruszania się po metalowym podłożu, przechodzenia od jednego kręgu do drugiego, z którego dobywa się kompozycja złożona z dźwięków symbolizujących zagrożenie.

Poprzez swoją formę wizualną i dźwiękową staje się wielowymiarową platformą refleksji na temat kondycji współczesnego świata, ale też egzystencji poszczególnego człowieka.

SCENARIUSZ WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

/WERSJA SKRÓCONA/

Podłoga Pawilonu zostanie podwyższona i pokryta żelaznymi płytami. W płytach zostanie wycięte palnikiem kilkanaście otworów-włazów o okrągłych pokrywach przymocowanych pod różnym kątem - tworząc dynamiczny efekt otwierania podłogi. Niektóre otwory zostaną tylko zaznaczone na powierzchni blachy.

Otwory zostaną wypełnione popiołem, który będzie pochodził ze spalonego domu, z autentycznego pogorzelniska (zebrany przez artystę).

Pod podniesioną podłogą zostanie umieszczona instalacja świetlna i dźwiękowa. Tunery i głośniki umieszczone przy otworach będą uruchamiane poprzez detektory ruchu. Z głośników dobiegać będzie kompozycja Eugeniusza Rudnika. Niezbyt mocne światło będzie wydobywać się z otworów - to podstawowe oświetlenie pawilonu. Ewentualne doświetlenie światłem rozproszonym.

Górny świetlik zostanie przesłonięty. Ściany pokryte kolorem ciemno-szarym dopasowanym do koloru blachy.

Poszczególne elementy: drewniana konstrukcja nośna, odpowiednio spreparowane blachy, instalacja świetlnodźwiękowa - zostaną przygotowane w Polsce i zamontowane na miejscu przed ekipę techniczną z Polski.